

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Apskričių valstybinėms
mokesčių inspekcijoms

2023-01-30 Nr. (18.18-31-1 Mr) R-394

DĖL GYVENTOJŲ PAREIGOS PERSKAIČIUOTI METINĮ NEAPMOKESTINAMĄJĮ PAJAMŲ DYDĮ IR PAJAMŲ MOKESTĮ

VMI prie FM¹ primena, kad nuolatiniais Lietuvos gyventojams² pareiga deklaruoti metines pajamas ir sumokėti GPM³ atsiranda ne tik dėl gautų pajamų, nuo kurių pajamų mokestį turi sumokėti jie patys, bet ir dėl šių GPM⁴ 27 straipsnyje nustatytų priežasčių:

- sumažėjusio metinio NPD⁵,
- gautų pajamų, kurioms taikomas progresinis GPM tarifas.

Dėl metinio NPD perskaičiavimo.

1. Kokiais atvejais privaloma perskaičiuoti metinį NPD?

Gyventojai, kuriems darbo užmokesčio gavimo vietoje per kalendorinius metus pritaikytų NPD suma yra didesnė už taikytiną GPM⁶ 20 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuotą metinį NPD, privalo deklaruoti metines pajamas ir perskaičiuoti metinį NPD. Nuo skirtumo, apskaičiuoto iš per metus pritaikytos NPD sumos atėmus sumažėjusį taikytiną metinį NPD, gyventojas turi sumokėti GPM.

2. Kodėl sumažėja metinis NPD?

Kalendoriniais metais įmonėje (įstaigoje) mėnesio NPD yra taikomas, atsižvelgiant tik į darbo užmokesčio (su priedais bei priemokomis) bei ligos išmokos už dvi pirmąsias ligos dienas sumą, o metinis NPD – atsižvelgiant į metinę visų⁶ apmokestinamųjų pajamų sumą⁷.

Metinis NPD gali sumažėti dėl iš dviejų ar kelių darbdavių gauto darbo užmokesčio, dėl kintamo darbo užmokesčio, gautų vienkartinį priedų bei premijų, autorinių atlyginimų, tantjemų, pajamų iš įregistruotos individualios veiklos, dividendų, nuomos ir kitokių apmokestinamųjų pajamų gavimo. Metinio NPD sumažėjimą lemia ir gautos ligos išmokos, nes darbdavys mėnesio NPD pritaiko, atsižvelgęs į jo paties išmokamą mėnesio darbo užmokesčio ir ligos išmokos už pirmąsias 2 ligos dienas sumą, į kurią Sodros mokamos ligos išmokos neįskaičiuojamos.

Svarbu tai, kad už metinio NPD perskaičiavimą ir GPM sumokėjimą yra atsakingas pats gyventojas.

¹ Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

² Toliau – gyventojai.

³ Gyventojų pajamų mokestis.

⁴ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.

⁵ Neapmokestinamasis pajamų dydis.

⁶ Išskyrus pajamas iš veiklos pagal verslo liudijimą, ne individualios veiklos atliekų pardavimo pajamas (apmokestinamas 5 proc. mokesčio tarifu), išmokas, išmokėtas pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba ją nutraukus, lygias sumokėtoms įmokoms.

⁷ Toliau – GMP.

3. Kaip apskaičiuojami 2022 m. metiniai NPD?

3.1. Gyventojams, kurių metinių apmokestinamųjų pajamų (toliau – GMP) bendra suma neviršija 8 760 eurų (t. y. dvylikos MMA⁸ dydžių sumos, galiojusios 2022 m sausio 1 d.), metinis NPD yra 6 480 eurų.

3.2. Gyventojams, kurių GMP yra didesnės nei 8 760 eurų, bet neviršija 20 448 eurų, metinis NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$\text{Metinis NPD} = 6\,480 - 0,34 \times (\text{GMP} - 8\,760 \text{ eurų}) .$$

3.3. Gyventojams, kurių GMP yra didesnės nei 20 448 eurai, bet mažesnės nei 34 370,67⁹ eurų, metinis NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$\text{Metinis NPD} = 4\,800 - 0,18 \times (\text{GMP} - 7\,704 \text{ eurų (642 x 12)}).$$

4. Kas gali susigražinti GPM?

Pasinaudoję metinio NPD lengvata, susigražinti GPM dalį gali gyventojai, dirbę ne visus 2022 metus, taip pat tie, kuriems NPD nebuvo taikytas, išmokant kiekvieno mėnesio darbo užmokestį, arba kurie darbdaviams nebuvo pateikę prašymo taikyti NPD. Susigražinti nuo darbo užmokesčio išskaičiuoto GPM dalį taip pat gali riboto darbingumo asmenys, kuriems dėl nustatyto riboto darbingumo, neįgalumo ar nustatytų specialiųjų poreikių 2022 m. nebuvo pritaikyti didesni (810 ar 870 eurų) mėnesio NPD.

5. Kaip perskaičiuojamas metinis NPD ir GPM?

Metinis NPD ir GPM perskaičiuojami nuolatinio Lietuvos gyventojo pateiktoje metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje¹⁰.

Patogiausia ir paprasčiausia užpildyti bei pateikti deklaraciją elektroniniu būdu per VMI Elektroninio deklaravimo informacinę sistemą (<https://deklaravimas.vmi.lt/>), pasinaudojus vedliu, parengtu pagal klausimų–atsakymų principą. Metinių pajamų, taikytino metinio NPD, mokėtino ar gražintino GPM sumos vedliu užpildomoje deklaracijoje yra apskaičiuojamos automatiškai.

Tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (arba jų ir priskirtų neapmokestinamosioms pajamoms) gavę gyventojai taikytino metinio NPD, mokėtino ar gražintino GPM sumas gali apskaičiuoti savarankiškai, pasinaudoję VMI interneto svetainėje skelbiama metinio NPD skaičiuokle: <https://www.vmi.lt/evmi/metinio-neapmokestinamojo-pajamu-dydzio-skaicuokle>.

6. Dėl prievolės perskaičiuoti GPM, taikant progresinius GPM tarifus.

2022 m. pajamoms viršijus tam tikrus dydžius, taikomas progresinis GPM tarifas. Tokiais atvejais perskaičiuoti GPM ir papildomai sumokėti deklaracijoje apskaičiuotą GPM sumą pareiga tenka pajamas gavusiam gyventojui, įskaitant atvejus, kai pajamos pagal mokesčio sumokėjimo tvarką yra priskiriamos gyventojui A klasės pajamoms, nuo kurių GPM dalį jau yra išskaičiavęs mokesčių išskaičiuojantis asmuo.

Taikant progresinius mokesčio tarifus, perskaičiuoti ir sumokėti GPM privaloma, kai:

1. 2022 m. gautų šių pajamų bendra suma yra didesnė nei 60 VDU¹¹ suma – 90 246 Eur:
 - su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neįskaitant apskaičiuotų už 2018 m. ar ankstesnius metus);
 - tantjemų ar atlygio už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete;
 - iš darbdavio gautų autorinių atlyginimų;
 - mažosios bendrijos vadovo (ne nario) pagal civilinę paslaugų sutartį už vadovavimą mažajai bendrijai.

Nuo 90 246 Eur viršijančios tokių pajamų sumos, taikant 32 proc. GPM tarifą, gyventojas privalo sumokėti pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotą GPM sumą.

⁸ Minimali mėnesinė alga; 2022 m. – 730 eurų.

⁹ Kai GMP 34 370,67 eurai ar daugiau, metinis NPD netaikomas.

¹⁰ Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. VA-93.

¹¹ Vidutinių šalies darbo užmokesčių dydžio suma, taikoma apdraustųjų asmenų 2022 m. valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti. 1 VDU 2022 m. – 1 504,10 Eur.

1 pavyzdys.
 2022 m. gyventojas iš Lietuvos įmonių gavo:
 40 000 Eur darbo užmokestį;
100 000 Eur tantjemų.
 Iš viso: 140 000 Eur.
 Išmokas išmokėjusios įmonės išskaičiavo 28 000 Eur GPM (20 proc.).
 GPM apskaičiuojamas taip:
 Nuo 90 246 Eur sumos (60 VDU) – 18 049,20 Eur (20 proc.),
 nuo 49 754 Eur (140 000 – 90 246) sumos – 15 921,28 Eur (32 proc.). Nuo šios sumos buvo išskaičiuotas 9 950,80 Eur (20 proc.) GPM. Gyventojas turi deklaruoti metines pajamas ir sumokėti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotą 5 970,48 Eur (15 921,28 – 9 950,80) GPM.

2. Gautų šių pajamų suma yra didesnė nei 120 VDU suma – 180 492 Eur:
 – autorinių atlyginimų (gautų ne iš darbdavio);
 – honorarų;
 – turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn;
 – turto nuomos;
 – mažosios bendrijos vadovo (nario) pagal civilinę paslaugų sutartį už vadovavimą mažajai bendrijai;
 – kitų pajamų ne iš darbo santykių (išskyrus paminėtas 1 punkte, taip pat pajamas iš paskirstytojo pelno, individualios veiklos pajamas, ligos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros ir ilgalaikio darbo išmokas).

2 pavyzdys.
 2022 m. gyventojas gavo:
 80 000 Eur – už išnuomotą turtą;
 30 000 Eur – už parduotą žemę, neišlaikytą nuosavybėje 10 metų (pajamos perskaičiuotos, atėmus įsigijimo išlaidas);
 55 000 Eur – autorinį atlyginimą ne iš darbdavio;
25 000 Eur – gyvybės draudimo išmoku, nepriskirtu neapmokestinamosioms pajamoms.
 Iš viso: 190 000 Eur.
 GPM apskaičiuojamas taip:
 nuo 180 492 Eur (120 VDU) sumos – 27 073,80 Eur (15 proc.),
 nuo 9 508 Eur (190 000 – 180 492) sumos – 1 901,60 Eur (20 proc.).
 Gyventojas turi deklaruoti metines pajamas ir sumokėti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotą GPM.

2022 m. mokestinio laikotarpio pajamų mokesčio deklaracijas reikia pateikti VMI iki **š. m. gegužės 2 dienos**.

Asmenys, nuolatinais Lietuvos gyventojais tapę dėl per dvejus vienas paskui kitą einančius kalendorinius metus Lietuvoje išbūtų 280 dienų skaičiaus ir vienais iš jų – ne mažiau nei 90 dienų, tų kalendorinių metų, kuriais jie atvyko į Lietuvą, deklaracijas privalo pateikti iki kitų po atvykimo metų gruodžio 31 dienos (2022 m. atvykusieji į Lietuvą 2022 m. deklaracijas pateikti privalės iki 2023 m. gruodžio 31 dienos).

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė